

NOG IETS OVER DE PHOENICISCHE INSCRIPTIE VAN NOORD-AMERIKA.

AAN DE REDACTIE VAN HET ALBUM DER NATUUR.

Het zij mij vergund, al is 't ook ongenoodigd en wellicht wat lang na dato, een opheldering te geven betreffende mijn aandeel in het door Dr. H. HARTOGH HEYS VAN ZOUTEVEEN ingezonden stuk: *Baäl in Atlantis*, geplaatst in de tweede aflevering van den jaargang 1874 van het Album der Natuur. In dit opstel namelijk is eene van mij ontvangen inlichting *tegen mijne bedoeling* gebruikt om de stelling te bewijzen dat Phoeniciërs Amerika bezocht zouden hebben.

Ziehier de toedracht van zaken. Op dringend verzoek van Dr. H. H. dat ik toch eens mocht nazien wat er te lezen stond op een door hem overhandigd strookje papier, — hij zelf had er eenige vreemde figuren op overgeteekend, zonder mij herkomst of beteekenis daarvan te melden, zelfs zonder mij te willen zeggen waartoe de verklaring zou moeten dienen, — meende ik al zeer wel aan zijne nieuwsgierigheid te voldoen door hem vluchtig aan te toonen hoe men, na *elk figuurtje aanmerkelijk gewijzigd* zich voorgesteld te hebben, eenige gelijkenis kon bespeuren met enkele Oud-Phoenicische letters, die samen vier woorden schijnen te vormen, waarvan de drie eerste *Heer*, *Tammoez* en *Hemel* zouden beteekenen, maar het laatste mij onbekend was ¹. Toen ik

Terloops merk ik hier op, dat de toen door mij gegeven transcriptie onder het drukken bijna onkenbaar is geworden.

korten tijd daarna zijne blijdschap over deze vermeende oplossing bemerkte, heb ik getracht hem te betoogen dat deze uitlegging te ernstig door hem werd opgevat: want hij was niet zeker dat zijne figuren met de noodige juistheid zijn afgebeeld, en de onderstelde overeenkomst dezer teekens met de bedoelde Phoenicische letters is zóó gering, dat een nader onderzoek waarlijk niet overbodig was te achten; ter verduidelijking mijner meening voegde ik er nog de vraag bij, of het opschrift, in plaats van Phoenicisch, wellicht Keltisch of van eenige andere taal zou zijn; en ten slotte waarschuwde ik nadrukkelijk voor eene vergissing als die met de bekende *Runen-inscriptie*, waardoor verscheidene binnen- en buitenlandse geleerden eenigen tijd, naar men zegt, de dupe van eene grap zijn geweest.

Dr. H. H. evenwel was niet te weerhouden: de drie door mij genoemde woorden waren vroeger evenzoo in Amerika gelezen; de juistheid kon door hem niet meer betwijfeld worden. Hij schreef dus zijn stuk. Maar wát hij schreef, zelfs óf hij zou schrijven, bleef voor mij een geheim. En zoo ontstond toen een tweede misverstand.

Want hoe argumenteerde Dr. H. H. nu? Mijne zoogenaamde verklaring kwam nagenoeg overeen met de Amerikaansche ontcijfering; voorts zou ik hem gezegd hebben "dat het Phoenicisch alfabet eerst sedert ongeveer 40 jaren tamelijk goed bekend is;" en dan vervolgt hij: "Is dus het beeld ouder dan 40 jaren (en dit kan moeilijk betwijfeld worden), dan moet de inscriptie echt zijn, daar vóór 50 jaren *niemand* een Phoenicisch opschrift zou hebben kunnen maken."

Deze gevolgtrekking is eenigermate voorbarig zoolang nog niet de vraag beslist is: of dit een Phoenicisch, dan wel "een Celtiberisch opschrift" is, hetgeen volgens Dr. H. H. "nog merkwaardiger zou zijn dan een Phoenicisch!" Doch zelfs al ware dit buiten twijfel gesteld, dan weérhoudt mij nog deze bedenking: ik heb niet beweerd dat vóór 50 jaar niemand het Phoenicisch alfabet kende, maar slechts dat vóór dien tijd onder de Europeesche geleerden geen genoegzame eenstemmigheid bestond in het lezen van dit schrift. En deze bewering sluit niet de mogelijkheid uit, dat vroeger enkelen op het rechte spoor geweest zijn. Bedrog kan dus vermoed worden.

Het door mij aangevoerde samenvattende, kom ik tot het besluit: dat Dr. H. H. mijne mededeelingen verkeerd heeft opgevat; dat ik mij niet daarvoor aansprakelijk kan stellen; en vooral, dat de echtheid van het opschrift nog nader zal moeten bewezen worden. Volgens mijne

overtuiging althans, kunnen zaken als de mij voorgelegde figuren in geen geval ooit tot basis dienen van een *wetenschappelijk onderzoek*.

Ware ik niet door werkzaamheden van dringenden aard in mijn plan verhinderd geweest, dan had ik terstond na lezing van zijn stuk mijne bedenkingen daartegen te kennen gegeven. De vroeger voorgenomen en allengs uitgestelde taak kwam mij nu op eens weer voor den geest door een opstel in het "*Illustrirte Zeitschrift für Länder- und Völkerkunde, Globus*" (deel XXVII no. 4) getiteld: *Phöniciſch-amerikanische Phantasien*. Had Dr. H. H. gemeend dat door het standbeeld met het opschrift "de vraag volkomen beslist" zou worden (zie bladz. 39 van het opstel *Baäl in Atlantis*), de ongenoemde Phantasticus gelooft na zijne bestrijding: "die Phöniciſche Entdeckung Amerikas ist damit abgethan"; hoewel hierop zeer naïef volgt: "sollte dieselbe wieder aufs Tapet kommen, so müsste dieselbe mit gewichtigeren Gründen als bisher verfochten werden."

Volgens een bericht, voorkomende in de laatste aflevering van het "*Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*", heeft het hier besproken opschrift ook de aandacht getrokken van den hoogleeraar DR. KONSTANTIN SCHLOTTMANN, die zich reeds zooveel moeite gegeven heeft om de echtheid te bewijzen van de in Zuid-Amerika gevonden Phoenicische inscriptie. — De aandacht op dezen onderzoeker vestigende, en DR. H. H. verzoekende voor 't vervolg mij geheel buiten deze quaestie te houden, eindig ik met mijnen dank te betuigen aan de Redactie voor de plaatsing dezer regelen.

Delft, Maart 1875.

DR. A. W. T. JUYNBOLL.